

LUPETA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

... .. APARE ... ..
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

Colonizările statului.

Cu ani înainte în focul aprins meșteșugit pe lângă căzanul unde clocește șovinismul cel ocrotitor de atâtea interese private — s'a aruncat ideea imposibilă că prin colonizări vârate în ținuturile naționalităților s'ar putea ajuta maghiarizarea.

Ideea asta, ori cât de imposibilă din punct de vedere social-economic și ori cât de nedreaptă din punctul de vedere al îndatoririi statului de a ajuta și nu de a încurca nizuințele social-economice ale *fiecărui* cetățean — a prins. A fost alimentată și pe urmă întrupată.

Și asta a mers așa de ușor din două motive importante. Întâi, că ideea prin scopul ce-l urmărea mulțumește pe deplin sentimentul șovinist al opiniei maghiare, iar celalt motiv e că în jurul și prin aceste colonizări se pot adăposti o mulțime de interese private.

Guvernele ce s'au perindat au continuat cu zel aceste colonizări, ba de multe ori le-au ridicat chiar și la rangul de razim al guvernului, în zile de primejdie pentru fotoliile ministeriale.

În chipul acesta am ajuns că azi — după cum vedem din datele statistice ale bugetului pe anul 1908 — statul a cedat ori a cumpărat cu multe milioane peste 56,000 jugăre cadastrale pentru colonizări.

Ca lovitura să fie mai „puternică“, îndreptată spre cel mai „periculos“ element — aproape toate colonizările statului sunt vârate în ținuturile locuite de români — mai ales în Ardeal și în colțul dintre Murăș, Dunăre și Tisa.

Alături de stat apoi au mai întrupat ideea colonizărilor și unele dintre societățile culturale ungurești — în frunte cu „Emke“ din Cluj.

În jurul felului cum s'au făcut și se fac cumpărările pământului pentru colonizare și în jurul adăpostirii de interese private la aceste acțiuni „naționale“ — s'ar putea vorbi și scrie foarte mult.

În cadrele acestor șire însă noi ne oprim numai la acțiunea ca atare a statului și la îndreptățirea social-economică a acestei acțiuni.

E un adevăr elementar, că statul e tovărășia cetățenilor, în scopul de-a apăra mai bine, decât fie-care singuratic, interesele sale. Forma de guvernare a statului deci numai până a-

tunci are îndreptățirea de-a fi, până e potrivită și e în stare să apere și să ocrotiască interesele tuturor cetățenilor. Când guvernul ia partea unor cetățeni în detrimentul și spre paguba altor cetățeni, comite cu siguranță cel mai primejdios atentat la îndreptățirea de a fi a statului, ale cărui interese sunt chivernisite de acel guvern.

Parțialitatea aceasta e inherentă nizuinței de maghiarizare, pe care o pune la cale guvernul Ungariei de un lung șir de ani, sprijinit de parlament, de presă și de opinia publică maghiară formată de această presă.

Nesuccesul colonizărilor de până acum nu împiedică ca această acțiune să fie una dintre cele mai grozave nedreptăți, ce să face populației nemaghiare a statului ungar.

Proiectul de lege prusian, în puterea căruia s'ar fi putut expropria moșierii poloni, proiect ce a stârnit cele mai puternice reprobări din partea întregii lumi culte — nu e decât un pas înainte în acțiunea ce samănă ca ou cu ou cu colonizările guvernului maghiar.

Dacă la noi nu s'au gândit până acum la exproprieri, singurul motiv e că naționalitățile și în special noi românii nu avem moșieri mari. Moșieri români cu peste 1000 jugăre, în afară de corporații bisericești și culturale, abia avem 24. Celelalte naționalități nu stau mai bine. N'avem deci ce expropria — ca prusicii în Polonia germană.

În mic, însă, prin colonizări și guvernul ungar face acelaș lucru pe care vrea să-l facă în mare guvernul prusian!

Cu bani grei cumpără ori cedează moșii acolo unde mai ales românii strigă după o brează de pământ — și în loc să le-o dea pe bani acestora, în loturi (parțele) mici — aduce mai ales ciangăi din Bucovina și le împarte pământul în prețul cumpărării. Aceștia însă nici chiar prețul cumpărării nu-l plătesc, iar apoi vine guvernul și le iartă plata, cum a făcut în anul trecut, când prin direcțiunea din Arad a coloniștilor a iertat din preț peste 3 milioane. Și cu toate aceste, chestia colonizărilor e înbrobodită în tăcere, nici noi nu prea ținem seamă de ea și nici străinătatea n'a luat știre de ce se face în statul ungar — față de majoritatea locuitorilor săi. Neglijarea acestei chestiuni, credem că e

o mare greșală din partea celor chemați ai noștri.

Privind colonizările guvernului din punct de vedere social-economic ele se prezintă ca cea mai imposibilă și mai absurdă acțiune.

Geografia Ungariei ne arată, că în toate părțile țării să află pământ mai mult ori mai puțin potrivit pentru agricultură în diferitele ei ramuri de muncă. Numărul locuitorilor e și el departe de a fi atât de mare, încât să nu poată purta agricultură fiecare în satul și în ținutul său. (Vorbim aici numai de agricultură, pentru motivul că întreagă colonizarea e agrară și toți coloniștii sunt numai agricultori.)

Așa fiind în absolută majoritate cei-ce să găsească să plece coloniști, aceștia sunt ori ruinați materialicește ori slabe puteri de muncă, ori apoi oameni cari își află traiul numai sprijiniți de protecția statului.

Acest material slab de muncă nu duce cu sine nici o cultură mai înaltă, nici o iscusință deosebită în ale economiei și în special în ale agriculturii. N'are nici capital pentru investiții, nu cunoaște nici soiul pământului, nici rentabilitatea aceluia. N'are nici legături cu vecinii, nu cunoaște nici datinele, nici relațiile economice și în cele mai multe cazuri n'are nici vrea de muncă, nici puterea de înaintare.

Între astfel de împrejurări toate protecțiile, tot sprijinul statului sunt zadarnice.

Ca factor economic coloniștii dispar, ba se prăpădesc; — ca factor de maghiarizare nu înseamnă nimic. Se pierd în marea de străini de neamul lor, ce-i încunjoară.

Am avut ocazie să vorbesc cu un trimis al ministerului de agricultură, ca să viziteze coloniile de pe la Făget și Lugoj. Era un om sincer și în curat cu principiile economiei naționale.

Mi-a spus-o limpede că întreagă politica de colonizare e o muncă zadarnică, e o primejdie pentru înșiși coloniștii. Îl credem pe cuvânt, căci îi vedem și noi cum să perd, cum se nimicesc sărmanii văzând cu ochii. Dar cu ei se duc și milioanele țării.

Și asta e ce ne interesează, fiind că ne doare, căci greul noi îl ducem ca să dăm milioanele, ce se risipesc. Guvernul actual „național“, — se vede din bugetul anului 1908 și

din cumpărările de moșii ce le-a făcut de curând, — vrea să continue și mai cu râvnă politica imposibilă a colonizărilor. Mai în urmă a năpustit comitatul Hunedoarii cu cumpărări pentru ciangăii, ce vor să vină drept coloniști. Și cum se spune va continua și în alte părți cu această acțiune.

În fața acestei acțiuni nouă ni-se impun două mari datorințe.

Să ținem vie discuția asupra chestiei colonizărilor și demascându-o la toate ocaziile, să cerem seama și se luminăm guvernul, în parlament și în presă atât asupra imposibilității acțiunii cât mai ales asupra prigonirii și nedreptății ce se face prin colonizări naționalităților și în special nouă Românilor.

Să luminăm apoi poporul asupra importanței ce-o are ținerea și câștigarea de moșii. Și să îndemnăm și să sprijinim ca poporul nostru să folosească toate prilejurile de-a-și cumpăra moșii. Se urmărim vânzările de moșii și unde numai se poate, cu ajutorul tovărășiilor ocazionale ori a tovărășiilor în regulă înregistrate, a obștiilor cum sunt în România, să cumpărăm și să parțelăm moșiile așezate în ținuturile românești.

Dinte pentru dinte.

Vasile C. Osvadă.

Se schimbă vremurile. Orașul Arad, care și-a comemorat eroii dela 48 prin o statuie înălțată în amintirea celor 13 generali unguri, executați pentru-că au fugit din armata austriacă pentru a lupta în rândurile honvezilor, orașul acesta — zic — și-a ales ca reprezentant în dietă pe unul din cei mai înflăcărați dușmani ai Austriei pe neînfrântul șovinist Barabás Béla.

În momentul în care a pus mâna pe mandat acesta a depus jurământul solemn de a lucra din răspuțeri pentru ideea de

stat unitar maghiar și pentru desfacerea totală de Austria.

Intreg orașul a purtat în triumf pe susținătorul unor idei atât de mărețe.

Ce să vezi însă, care a fost sfârșitul acestei glorioase sărbătoriri.

S'au schimbat timpurile.

Transacția cu Austria, pe care guvernul liberal și drabanții n'au cutezat s'o voteze în condițiile în care ea s'a prezentat, a votat-o actualul guvern al cărui program a fost tocmai contrar unui compromis, ori-care ar fi fost el.

Pentru a nu-și pierde vaza în fața șefilor Barabás a mai lăsat și el din înflăcăratul său patriotism și a plecat în delegație la Viena, a fost ales chiar președinte al acestei delegații și a vorbit frumos și cu multă reverință cu Bécsul acesta, de care altă-dată nu voia s'audă.

Orașul s'a însuflețit și de data asta în mod extraordinar ba i-a trimis și o călduroasă telegramă de felicitare, prin care își exprimă admirațiunea față de patrioticele succese ale valorosului președinte.

Numai cât este o colosală deosebire între promisiuni și fapte! Dar ce are a face. Trebuie să joace cum cântă Dl. Wekerle.

Darea de seamă a deputatului sas dr. Gustav Gratz. Dăminecă deputatul sas dr. Gustav Gratz și-a ținut darea de seamă în Nocrichiu, insistând mai ales asupra chestiunii, pentru ce deputații sași nu merg împreună cu naționaliștii? Chestiunea aceasta, după cum e și lucru firesc, îi preocupă mult pe compatrioții sași și se vede, că era nevoie a li-se da alegătorilor sași oarecare explicații. Din străinătate li-se mai trimit sașilor îndemnări, ca să pornească o agitație naționalistă germană. Poporul sășesc nu poate urma acestor îndemnuri, zice dr. Gratz, pentru a nu primejdui acea ocrotire din care statul ungar îi face parte—ca unui factor alcătuitor de stat — pe teren social, cultural și economic.

Iar de altă parte, fiindcă procedând astfel, ținutul sășesc s'ar contopi prea de

grabă în teritorul limbei române. Străduințele de a crea în Ungaria cu orice preț o unitate de rasă le consideră ca cele mai periculoase pentru unitatea politică a Ungariei; pentru că aceste străduinți deșteaptă nesiguranță și neîncredere față de maghiari și în acea parte a naționalităților, care ar avea de altfel o oroare de conturbarea actualii stări de lucruri, creează atmosfera cea mai prielnică pentru tendințele contrare statului.

Müller & Hagemann. Iar un prilej bălaurilor patriotici, ca să scuipe foc și puicioasă. Pentru deșteptarea sentimentului național al șvabilor s'au răspândit niște broșuri verzi cu firma Müller & Hagemann și pe învălitoarea din față cu o grapă, iar pe cea din dos cu o tăietoare de tulei. În lăuntru broșurei sunt însă întrebări și răspunsuri, un adevărat catechism despre cum au să se poarte șvabii pentru a-și apăra nația și pentru a-și păstra limba și a-i câștiga respect. Ajunge atât, pentru ca patrioții patentati să urle: mordio! „Az Ujsag” scrie, că i s'au trimis „din partea cetitorilor săi” mai multe exemplare din broșura verde, din care remarcăm următoarele întrebări: Au cucerit maghiarii țara aceasta? Ce vreau Maghiarii? (Răspunsul, să maghiarizeze). Ce să facem, când Maghiarii îi ocărăsc pe Germani? Pentru ce ne prigonesc limba? La ce foaie să se adreseze germanul ungurean dacă are nevoie de vre-un sfat? Pentru ce să se căsătorească feciorul german numai cu fată germană? Ce este renegatul? Ce să facem, dacă ne întâlnim cu un renegat? (Răspunsul: să scuipăm înaintea lui).

Li supără pe patrioți și acest răspuns, binemeritat de altfel, ce să dă drept îndrumare de purtare față de renegați. Li supără, pentru că le convine mult mai bine a idolatriza o perversitate sufletească și a se identifica cu ea. Să le fie de bine.

Legi sancționate. Monitorul oficial de azi 31 Decembrie — apărut într'o mărime de 136 de pagini, — publică legile aduse în

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“.

Calendare.

Alături de pusderia de calendare, și fac care mai de care cea reclamă mai strășnică, — alături de calendarele mult — puțin oficioase, cu șematisme și cu câte o parte literară la care colaborează de obicei un singur colaborator harnic — foarfeca, în anul acesta — adică pentru 1908 — au răsărit, pe lângă admirabilul calendar al bisericeii, încă alte două calendare nouă, asupra cărora se poate tăcea, ca asupra celorlalte. «Liga culturală» din București (nu trebuie să i se scoale nimăruia în cap, e vorba de liga culturală) care pare a se fi deșteptat și a înțelege că are de împlinit o înaltă chemare pentru milioanele de suflete pământene, și-a făcut un plan nou de lucru, care, mirare, n'a rămas numai plan ci a început repede a se și realiza. Dimpună cu o serie de conferințe care s'au pus la cale în localul Ligei, lumea care se interesează de toate mișcările culturale, a primit de odată și un calendar al Ligei, întocmit după un calapod neo-

bișnuit la noi până acum. După cuprinsul lui i s'ar putea da și numele: «Manualul bunului Român». Căci în el e vorba, în graiu și chip, de ce face mândria unui neam, de istoria lui, de eroii lui, de zilele de marire și de cădere, de datorii și de păcate și de idealul ce trebuie să însuflețească pe ori cine. Arareori o carte românească îți poate înlănțui mai puternic sufletul de cât, acest Calendar, unic până acum în felul său.

Ar fi fost însă mai bine să i se fi zis altcum, un Calendar, căci din nefericire lumea noastră ia așa de puțin în serios acest nume. Poate i se vede mai bine numele de Almanach.

Purtând astfel de nume, s'ar găsi, poate, mai mulți cari să creadă că poți avea în casa ta și mai multe astfel de cărți într'un an, iar nu numai una, care să-ți spuie când e lună plină și când e târg de vite colo sau colo. În casa unui om inteligent trebuie să găsești, alături de calendarul de care e legat mai mult prin interesele sale particulare, și pe acela al Minervei, și pe al Ligei și pe al Ramurilor, căci acestea nu o alcătuiește în vederea părții strict calendaristice, ci în vederea culturai naționale.

Calendarul bisericeii, cunoscut tuturor, anul acesta e închinat amintirii celui mai mare pictor pe care l-am avut vre odată: N. Grigorescu, după pînzele cărui se dau peste 150 de reproduceri.

Calendarul revistei «Ramuri» din Craiova, la care ne oprim mai mult, fiindcă merită, și fiindcă la noi nu e cunoscut cum s'ar cădea acel colțisor de viață literară sănătoasă din Craiova, care s'a inaugurat acum doi ani și din care răsare și acest Calendar, (iarăși în loc de Almanach) — întrece de sfîgur, până și așteptările celor mai optimiști cititori. Adevărat, că alcătuitoarii lui, d-nii C. Ș. Făgetel și N. Vulovici, au uitat să dea și o parte calendaristică, afară de cea a lunilor și zilelor, dar tocmai în aceasta zace meritul lui: vrea să fie o carte de citire plăcută, variată, interesantă și educativă, mai mult decât un călăuz astronomic sau meteorologic. Partea literară se extinde pe aproape 200 de pagini, cari cuprind aproape exclusiv numai material inedit, cel mai mult de o valoare literară, și istorică.

Nu ne putem extinde prea mult asupra ei, cităm numai colaboratorii la această par-

săptămânile din urmă și sancționate din partea Majestății Sale.

În acest număr se publică următoarele legi:

Legea LIII despre tariful vamal autonom;

Legea LIV despre autorizația guvernului de-a pune în vigoare transacțiunea;

Legea LV despre ridicarea cotei dela 34.4 la 36.4 procente;

Legea LVI despre regularea vremelnică a raporturilor comerciale cu străinătatea;

Legea LVII despre judecătura consulară;

Legea LVIII despre abrogarea legii lui Szapáry;

Legea LIX despre regularea pensiei funcționarilor de stat și de comitat;

Legea LX despre lărgirea competenței judecătoriai administrative;

Legea LXI despre judecătoria de competență.

În același timp se publică și textul convenției încheiate cu Austria.

Rasa „superioară” Numărul dela 28 Decembrie al noului ziar vienez: «Deutsche Presse» publică un articol de fond în care înfierează politica maghiarilor. Comentând articolul lui «Standard» (interviewul lui Wekerle publicat zilele trecute) zice între altele că trebuie să fii paralizic la cap ca să numești rasă superioară când vorbești de huni, alături de germani și români. Nerușinarea maghiară merge până acolo încât procedarea lor o să ajungă a fi cunoscută până și în Africa.....

După Caransebeș — Blajul. Ziarul litografiat «Keleti Értésítő», într'un comunicat trimis ziarelor maghiare, confirmă știri date de noi în numărul de Duminică, anume că și consistoriul gr. cat. din Blaj a adresat oficiilor școlare o circulară în care aceste sunt provocate ca în termen scurt să înlăture inscripțiile de pe școlile noastre.....

În chestia aceasta Blajul a dovedit un iperzel ciudat, în chestia suspendării pro-

te, pentru a putea vedea oricine ce atmosferă sănătoasă s'a creat în Craiova, orașul care va avea să joace în viitor un însemnat rol cultural. Și-au dat concursul la acest calendar dnii: N. Iorga, A. C. Cuza, O. Goga, M. Sadoveanu, I. Agârbiceanu, M. Străjanu, I. Soricu, G. C. Ionescu, A. Mândru, Fl. Cristescu, St. Borborescu, Al. G. Doinaru, C. Pavelescu, C. Moldovanu, Em. Gârleanu, I. M. Marinescu, D. Nanu, G. Tutoveanu, N. Bănescu, N. Vulovici, C. Ș. Făgețel, dimpreună cu d-na Elena Farago și d-șoarele Ecaterina Pițuș, Ana Codreanu precum și alți scriitori cunoscuți. Așa că acest calendar e pentru orice cititor o carte care poate să-i ofere tot felul de plăceri. Chiar pentru istoricul literar, e o carte de care trebuie să ție șamă, căci alături de material dela scriitorii în viață, el aduce și câteva pagini inedite dela scriitorii cari nu mai sunt printre noi, ca G. Sion, Th. Șerbănescu și Epp. Melchisedec.

Pentru cunoașterea stărilor noastre sunt de mare preț articolele documentate, ale dd. Iorga, despre «Orașele oltene pe pragul vremurilor nouă», G. Ionescu, despre «Severin și împrejurimile sale» și N. Bănescu

fesorului Iacob Mureșan o indolență tot atât de ciudată.

Unde să căutăm oare explicația acestui fenomen uimitor?

Adunarea băncii austro-ungare. Ieri, Luni seara, s'a ținut în Viena adunarea generală a băncii austro-ungare, sub președinția guvernatorului cavalerul de Bilinski.

În raportul consiliului de administrație se cere autorizația adunării generale ca în cursul anului viitor consiliul să poată face pașii necesari pentru prelungirea concesiunii băncii comune, care expiră la 31 Decembrie 1910. Conform statutelor, însă, adunarea generală cu trei ani înainte de expirarea concesiunii are să hotărască dacă vrea să ceară sau nu prelungirea concesiunii.

Un singur acționar a luat cuvântul pentru a declara în numele acționarilor cehi că e pentru autorizația, care se votează apoi cu unanimitate.

Kreisausschuss ul săsesc din comitatul Bistrița Năsăud s'a constituit în pace în ședința, ce a ținut-o în 16 Dec., în sala de la Gewerbeverein.

Acum vre-o trei ani fruntașii români din același comitat au fost pedepsiți cu sume enorme, pentru că formaseră și dânșii un club comitatens.

urban, pentru a-l sili să scază chiriile. Fi-

ROMÂNIA.

Discursul dlui Marghiloman

în ședința dela 29 c. a Camerei.

Dl Al. Marghiloman fost ministru de externe al țării unul dintre membrii marcanți ai partidului conservator, spune că guvernul nu trebuie să se ascundă după subtilități de limbaj: în capitolul din lege, care se discută acum, e vorba de fixarea unui maximum de rentă a pământului și a unui minimum de salariu. Zice că se creiază un precedent primejdios, de oarece e recentă campania care s'a deschis contra creditului

despre Craiova cea nouă care va trebui să vie, plecând dela munca cinstită și adevărat patriotică a oamenilor ei culți și de inimă. Pentru distracție sunt mai multe nuvele și poezii frumoase, ilustrații alese, — ba e chiar și o parte pentru micii cititori.

Publicul cititor, pentru care se depun atâtea articole e dator să arate acum cât de mult ține la scriitorii lui, la limba lui, la cultura lui.

Altcum, păcat de atâta sămânță bună, osândită să cadă pe pământ neroditor.

O. Preașma.

P. S. — «Calendarul Minervei» costă 1 cor. și 25 fil., al Ligei 80 fil., ear al «Ramurilor» 1 cor. 25 fil. Cu prețul de trei coroane și 30 de bani, oricine poate avea deci trei tovarăși buni pe câte un an de zile. Se pot cere la orice librărie, sau la «Minerva» București, «Neamul Românesc» idem și «Ramuri» Craiova.

xând în lege un maximum de rentă a pământului rural, peste puțin guvernele vor fi nevoite să fixeze același maximum și pentru proprietatea urbană.

Oratorul spune că încercarea fixării unui maximum de rentă și a unui minimum de salariu a dat greș în Anglia, unde populațiunea e mult mai civilizată ca la noi. Urmările vor fi funeste. Muncitorul slab va sucomba. Proprietarul sau arendașul care se va vedea nevoit să-și angajeze muncitori pe baza unui salariu mai dinainte stabilit, va angaja numai pe cei buni, pe cei cu vite, iar de ceilalți se va lipsi. Pe de altă parte, ne mai având interesul de a ajuta pe muncitori, făcându-le avansuri, — de oarece nu știe de câți oameni va avea nevoie de muncă—el se va dezinteresa de dânșii. Vă gândiți la situațiunea în care puneți pe muncitori, lipsindu-i de ajutorul pe care li-l dă proprietarul care i înlesnea traiul până la vară?

D. Marghiloman își exprimă credința că cu un simplu apel la conștiința proprietarilor, se obține mai mult de cât se va obține cu această măsură.

Oratorul relevează ignoranța săteanului care nu știe, de pildă, importanța și bogăția care stă în gunoiul vitei sale. Dar ignoranța aceasta se observă și la organele administrative. Spune că ar trebui să se țină țăranilor conferința despre agricultura practică.

D. Marghiloman recunoaște că guvernul intențiunea sinceră de a restabili pacea și ordinea socială. Dar pe lângă o proprietate țărănească, puternică, sănătoasă și avută, e nevoie de o proprietate mare, care să fie complimentul celei dintâi. Proprietatea mare e aceia care, prin cultura ei, prin mijloacele financiare de care dispune, e în stare să pună în practică toate descoperirile științei, să facă experiențele pe cari le imită apoi proprietatea mică, fără nici un rizic, ci dimpotrivă trăgând toate foloasele.

Oratorul declară că nu se îndoiește de rezultatul dezastros pe care îl va da legea de față. Iată pentru ce va vota din toată convingerea, contra paragrafului care tratează despre fixarea maximumului de dijmă și a minimumului de salariu. Declară că partidul conservator nu va pune nici o piedică la aplicarea legii, dimpotrivă, va da guvernului tot sprijinul de care are nevoie. Își exprimă însă speranța, că, după ce vor constata falimentul sistemului lor, liberalii vor avea înălțimea de suflet de a contribui la îndreptarea relelor, ce se vor produce de legea de față. (Aplauze).

Ședința se suspendă pentru 5 minute.

La redeschidere, d. B. Missir, răspunzând d-lui Marghiloman, îi aduce elogii pentru declarațiunea leală cu care și-a terminat cuvântarea și la care se aștepta dat fiind caracterul acestui bărbat de Stat.

Oratorul zice că, din cele spuse de d. Marghiloman, reese că proprietarii nu vor suferi nimic după urma aplicării acestui principiu. Dar legea nu fixează de loc un maximum sau minimum!

Legea dă comisiunei regionale facultatea de a stabili pe un period de trei ani, prețurile pământului. Dar în această comisiune intră câte doi reprezentanți ai ambelor părți ai proprietarilor și ai țăranilor.

Să avem deci încredere în hotărârile ce le vor lua însăși părțile interesante.

D. Marghiloman, ne zice să lăsăm liber jocul natural al concurenței, care este o lege naturală și imuabilă.

Croați și maghiari.

— Un interviu cu Lueger. —

Guvernul ungar și banul Rakodczay leagă nădejdi mari de hotărârea fracțiunii fostului partid național — de-a sprijini politica banului Rakodczay.

În general însă, situația politică din Croația nu s'a schimbat de loc, e tot atât de puțin favorabilă pentru Rakodczay și «partidul» său cași mai nainte.

Croația e stăpânită de un curent hotărât anti-maghiar, alimentat atât de tonul brutal al presei maghiare cât și de acțiunile dușmane ale guvernului ungar.

În criza aceasta și-a expus vederile în repetite rânduri și primarul Vienei, șeful partidului creștin social din Austria, Dr. Carol Lueger. Zilele trecute a avut acest politician fruntaș un nou interviu cu redactorul unui ziar din Zagrab.

«Înainte de toate trebuie să declar că întotdeauna am fost prieten sincer al Croaților — a început dl Lueger. — Cunoscut situația grea în care se află acum croații; știu că sunt îngrădiți de pornirile șoviniste ale Maghiarilor. Nu e, deci, mirare dacă întotdeauna am simpatizat cu ei. În vremea de azi e greu să intru în critica amănunțită a chestiunii, căci maghiarii dau cuvintelor mele interpretare falsă, afirmând că noi conspirăm.

«Eu întotdeauna verbesc sincer și fără încunjur, iar dacă spun adevărul maghiarii se supără fiindcă pe ei adevărul îi ustură mai rău. Cu toate acestea nu pot să-mi sufoc simpatia pentru croați și trebuie să spun ce am pe inimă.

«E vorba de rezoluția dela Fiume. Cunosând eu caracterul maghiarilor, m'a surprins mult că s'a adus o astfel de rezoluție. Aceasta a fost o greșeală politică. Nu sunt mulțumit nici cu politica urmată de croații din Reichsrathul nostru. Cel mai sincer prieten al Croaților e Austria. Sunt de aceea de părerea că ar trebui să lucrăm cu toții ca să ne apropiem cât mai mult de-oaltă.

Eu în general aprob idea ca naționalitățile să încheie o alianță. Firește, asta n'ar fi pe placul Maghiarilor. Atitudinea deputaților croați din Camera ungară m'a surprins și îmbucurat în același timp. Eu cred în izbânda croaților și voi păstra și pe viitor simpatiile mele pentru lupta lor dată în interesul fericirii țării lor».

E de prisos să mai adăugăm că presa maghiară e cătrănită rău împotriva lui Lueger pentru adevărurile ce le spune.

Români și Sași.

Bistrița la 28 Decembrie 1908.

În comuna Iad, o comună mare săsească din com. Bistrița-Năsăud, locuiesc și vre-o 60—70 familii române, al căror preot spre a putea exopera un ajutor de stat pentru biserica acestor români — încă în anul trecut s'a adresat la reprezentanța comunală pentru un atestat de sărăcie; durere, însă, notarul comunal Frühm Tamás, un sas șovinst, a răspuns preotului în un mod cu totul brusc cumcă: reprezentanța comunală și comuna politică săsească nu este și nu va fi aplicată nici-o dată a da românilor vre-un atestat.

În comuna săsească Lechința locuiesc și vre-o 80 familii române, cari încă înainte de

aceasta cu 6—7 ani, când s'a început comasația hotarului Lechința, au înaintat petiția la reprezentanța comunală, ca din prilejul comasației să li se dea și lor vre-o câteva iugăre de pământ ca porțiune canonică. Durere, însă, sașii din Lechința nu numai că nu au împlinit această justă pretensiune a Românilor, ci dimpotrivă din acel moment au început a-i persecuta pe Români pe toate căile și cu toate mijloacele și a-le detrage toate drepturile și favorurile comunale de cari până atunci măcar în parte s'au bucurat.

Atât cei colonizați cât și cei născuți în Lechința au fost citați la primăria comuna și provocati ca în timp de câteva zile să plătească 400 de coroane taxă de colonizare sau să abzică de apertinența comuna (köz-ségi illetőség) și să părăsească comuna. Urmarea a fost că pe 80 familii române lipsite de conducători, atât cei colonizați de 20—30 ani cât și cei născuți în Lechința au fost despoiați de toate drepturile comunale și deși § 5 din legea comunală spune apriat că fiecare cetățean ungar trebuie să aparțină unei comune politice, — cele 80 familii române din Lechința săsească astăzi nu aparțin nice unei comune și deși în cauza comasației români au avut avocat, comasația a trecut, tablele s'au tăiat și biserica românilor a rămas fără porțiune canonică. Fiindcă români din comitatul Bistrița-Năsăud pe lângă toate greutățile ce le îndură din partea sașilor fac zi de zi progrese frumoase, «Bistritzer Zeitung», foaie opozițională săsească întâ în cursul primăverii trecute, când proiectul de lege școlastic era în desbatere, scria că: sașii să nu se teamă de proiectul lui Apponyi, pentru că pericolul față cu sașii nu poate veni de la acel proiect de lege, fără cel mai mare pericol pentru sași e înaintarea românilor. Urmarea a fost că la 27 Iunie a. c. la alegerea oficianților la magistratul orașenesc din Bistrița, dintre 37 oficianți nu s'a ales nici un român.

La 23 Decembrie a fost restaurarea oficianților comitatenzi în Bistrița și fiindcă la comitat sunt ocupate patru posturi și de români, sași din Bistrița încă înainte de congregație au mișcat toate petrele ca pe acei români să-i scoată din serviciul comitatului, din norocire însă, înzadar.

În cercul pretorial al Iadului cu sediul în Bistrița un post de medic cercual a devenit vacant. Au competat doi români și un jidan. Timpul de alegere a fost fixat pe 27 Decembrie 2 ore p. m. și fiind că între cei doi români competenți a fost și domnul dr. Leonida Domide, — domnul protopop Gerasim Domide ca părinte al tinărului Doctor, încă înainte de alegere cu o săptămână s'a ținut de datorință a ruga pe toți alegătorii sași că în lipsă de candidat de națiune săsească să-și dea votul pentru tinărul medic dr. Leonida Domide. Sașii au și promis cu toți, ba unii și-au dat și cuvântul de onoare, că dacă intră competenți nu va fi și vre-un sas, apoi tinărul dr. român poate conta la sprijinul sașilor.

Ce să vezi însă, când a fost la alegere, alegătorii sași influențați de notarii sași: Frühm Tamás, Iäger Béla, Hörr, Stierl, Wagner și Izsák Primusz, jidan, precum și preotul Dör Károly tot sas, și-au dat votul cu toții pentru jidanul Brecher, care precum se vorbește e un om cu defecte spirituale și a fost mai mult timp într'un sanatoriu, ca bolnav.

Din toate acestea se vede că sașii nu numai că ne trag totdeauna pe sfoară, dar nutresc o ură atât de neîmpăcată față de noi, încât să însoțesc și cu mamonul numai ca să-și poată răzbuna contra noastră. Deși recunosc că lucră contra conștiinței și simțului lor, — dacă e vorba de români toate le fac numai pe român să nu-l vadă înaintat.

Ar fi dară de dorit ca fruntașii noștri români din comitat să abandoneze politica lor de până acuma prin care cu toate ocaziunile au turnat apa numai pe moara sașilor, și să nu mai fim cu doi bani în trei pungi, să nu stăm pururea între două focuri pentru că unii conducători de-ai sașilor dacă ne trag pe sfoară rād în pumni și cugetă că nația română numai de mila sașilor trăiește.

Cronica externă.

Ambasadorul Turciei la Londra.

După cât se face cunoscut din Constantinopol begul Hakki va fi numit ambasador al Turciei în Londra. Această nouă numire e de mare însemnătate, deoarece cei 4 ambasadori din urmă ai Turciei în Londra au fost creștini, în contra cărora ceilalți funcționari mohamedani au țesut multe agitații. Acum așa se vede Poarta a satisfăcut dorinții funcționarilor și a numit ambasador mohamedan. Numai pe timpul domniei reginei Victoria era obiceiul, care acum s'a scos, adică Turcia să fie reprezentată prin creștini.

Din Rusia.

— Duminecă s'a sfârșit discuția procesului deputaților, cari au subscris manifestul dela Vyborg și au urmat vorbirile procurorului și ale apărătorilor. Procurorul a vorbit scurt și rece, referindu-se des la paragrafi din lege. La sfârșit a cerut pedeapsă grea. Dintre vorbirile apărătorilor, cea mai energică a fost a lui Teslenko. După finirea vorbirilor acuzații au plecat. Pe stradă li s'au făcut ovații, iar pe Muromzev, fostul președinte al dumei, o deputație l'a asigurat de încrederea poporului rus. Sentința a rămas să se dicteze în zilele acestea.

— Din Riga se telegrafează că dintre cei 9 revoluționari judecați zilele acestea la moarte, 7 au fost împușcați în 29 Dec. în Mitau.

Din Franța.

În ședința din 30 Dec. n. a senatului francez s'a continuat discuția proiectului de dare. Modificarea lui Touron a fost primită cu 135 voturi, contra 129 date pe lângă textul original. Cailleaux a fost foarte necăjit. Senatul a mai respins și alte proiecte. Cailleaux a înaintat apoi camerii proiectele respinse de senat. În genere se vede că un conflict va izbucni cât de urând între cameră, reprezentanța poporului și între senat, rămășiță a evului mediu.

— Guvernul a dăruit universității întreg palatul episcopesc din Rennes. Catolicii sunt foarte amărâți din cauza aceasta și au protestat energic.

Diferite știri externe.

— Agenția Stefani anunță: Regele Italiei a primit dimisia ministrului de război Viganò și cu această ocazie ia dăruit ordinul Sf. Mauricius. Nou ministru de război a numit pe Cassano Severino inginer și senator.

— În 30 Dec. n flota americană s'a început calea spre Ocean.

— Dicey E. publicist a avut o convorbire cu împăratul Germaniei, despre aceasta scrie pe larg un articol în Empire Reviews. Între altele spune, că în decursul acelei convorbiri ia cunoscut împăratului cele mai ascunse păreri referitoare la unele chestii importante, despre cari până acuma nu declarase nimic. Împăratul a spus, că nu i-a că-

zut bine cele ce s'au scris despre el, cu ocazia vizitei în Anglia. El nu e dușmanul Angliei. Împăratul a mai vorbit apoi de comerțul Angliei și a declarat, că el e omul politiceii pe față. A mai făcut și alte declarații importante.

— Regele Leopold al Belgiei în timpul din urmă în fie-care săptămână călătorea la Paris. Din cauza asta se născuse un mic conflict, căci miniștrii pretindeau să rămână mai mult în țară. Sărbătorile Crăciunului le-a petrecut în castelul său din Lormoix și va rămânea acolo până la anul nou.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

ȘTIRILE ZILEI.

Marți, 31 Decembrie.

— *Din cauza repaosului de muncă impus din prilejul anului nou, numărul următor al ziarului nostru va apare numai Joi seara la orele obicinuite.*

— **Alegerea funcționarilor în comitatul Bistrița-Năsăud** s'a făcut în congregația din 23 Dec. Au fost aleși funcționarii vechi și anume: Godofred Lani vicecomite, Dr. Leon Scridon protonotar, Dr. Albert Kräutner vicenotar I, L. Czirjék vicenotar II, Dr. Béla Felszegi vicenotar III, Iohann Alzner președinte al sedriei orfanale, Procopiu Cutean, Ioan Șerban, Dr. I. Kriza asesori la sedria orfanală, Ioan Corbul notar al sedriei orf. Primpretori: Dr. Em. Hunyadi, Al. Urányi, Zoltan László, George Hozsda, pretori: Arpad Schmidt, George Vartic, Carol Dörr, Gustav Gondosch, Mih. Philippi, Victor Schiffbäumer. Fisc al comitatului a fost numit dr. George Linul, neputându-se face alegere la acest post din cauză că toți concurenții au competat la postul de protofisc, pe când regulamentul comitatului cunoaște numai postul de fisc.

Comitele suprem a mai numit și alți funcționari ad honores între cari și românul Vasile Gheție.

— **Alegerile oficianților comitatului Bihor**, s'au făcut Luni. Intre noii aleși nu e nici un singur român. La Beiuș a fost ales primpretore Henric Wertheimstein, la Margita Ivan Balázsházy.

— **Iar Viena!** În Februarie în 6 și în 20 se va juca pe scena teatrului Raimund din Viena două piese teatrale. Rolurile vor fi jucate de studenții germani din Ungaria, membri ai ligei înființată pentru susținerea germanismului în Ungaria.

Referitor la acestea, ziarul „Wiener deutsches Tagblatt“ scrie: Atunci, când Ungurii prin anii 70 au nimicit dreptul autonom al sașilor, în întreagă Germanie a izbucnit furtuna mâniei. Conducătorii sașilor au plecat la împăratu. În zadar, legea a fost sancționată. În acest timp a scris Keim F. „Cântecul de luptă al Sașilor ardeleni“, pentru care a căpătat o mulțime de felicitări. Atunci a scris și piesele cari se vor juca acuma.

Facem atenție pe toți să ia parte la predarea acestor bucăți teatrale succese.

Un ziar unguresc dela noi scriind despre cazul acesta adaugă: iar va fi demonstrație în Viena în contra statului unguresc.

Adăugăm și noi: în contra domniei de clasă ce e la noi va fi demonstrație, în contra oligarhiei, în contra... etc., etc. Ar trebui prea multă hârtie să pot spune pentru ce,

va fi demonstrația din Viena, care nici nu s'a făcut și „cavalereasca națiune“ tremură.

— **Petrecere în Boian.** În folosul bibliotecii locale, inteligența română din Boian aranjează producție declamatorică teatrală, a doua zi de Crăciun (8 Ianuarie n. 1908) în sala școlii române din Boian. Inceputul la orele 6 jum. seara. După producție — dans.

— **Moartea nuii bărbat de stat austriac.** Duminică dimineața a încetat din viață fostul ministru de finanțe Austriac dr. Iulian Dunajevsky. S'a născut la 1822 în Cracovia. Terminând studiile gimnaziale, a studiat universitatea la Viena, Lemberg, și Cracovia. La 1855 a devenit profesor la academia de drepturi din Pressburg. N'a rămas însă multă vreme în Ungaria, căci la 1871 a fost numit profesor de universitate la Cracovia și ales membru în dieta provincială. De aci începând nu s'a mai întors la catedră, ci a ramas pe cariera politică. Peste puțin a fost ales și deputat și în parlamentul din Viena, unde a fost ales vicepreședinte al clubului polon.

Dunajevski însă nu s'a oprit aci. Talentul său și ambiția sa l'a ridicat tot mai sus, până a ajuns ministru de finanțe în cabinetul Taaffe. În urma politiceii sale slavofile a avut ce îndura la șicane din partea Germanilor.

— **Nenorocire pe calea ferată.** Gazetele de azi aduc știrea că Duminică între stațiunile căii ferate Simontornya și Pincehely s'au ciocnit două trenuri. În urma carambolului un conductor a primit grave răni, și un alt conductor a murit. Mai mulți inși au primit răni mai ușoare.

— **Și-a spânzurat bărbatul.** În luna Novembre s'a întâmplat că nevasta unui mic econom dintr'o comună, din comitatul Szepes și-a ucis soțul apoi l'a îngropat în grădină. Crima acum a fost descoperită, iar femeia e deținută. Motivul acestei crime nu se știe încă.

— **Ger mare în Rusia.** Din Petersburg se anunță că un ger mare s'a ivit în Rusia septentrională. În capitală frigul a atins deja gradul 36 sub zero, iar mai la nord de oraș chiar și 39—40 grade. Toate trenurile sosesc la Petersburg numai cu mare întârziere. Un tren, care avea să sosească din Moscova, n'a sosit de loc.

— **Mare cutremur de pământ în America.** Dela institutul seismografic din Laibach sosește știrea despre un mare cutremur de pământ în America, probabil între Mexic și Columbia, unde se dă cu socoteala să fi făcut mari ravagii. Știre pozitivă din America n'a sosit, tot ceea-ce s'a aflat pe calea observațiunei, este numai o presupunere. Sigur rămâne numai că a fost un mare cutremur de pământ.

— **Înșelăciunea unui ovreu.** Ovreurul Löwy Lajos, negustor de pânză în Sătmar, a fost arestat pentru cridă frauduloasă. Pasivele s'au urcat la 120.000 coroane, adevăc asta simplu s'a declarat de insolvent. Pentru 120.000 de coroane furate, ovreurul stă bucuros la răcoare.

— **Epidemie de tifos în Deva.** În Deva după cum se anunță de acolo, grasează o epidemie de tifos, din care cauză institutul preparandial de stat a fost închis pe timp nehotărât. Autoritățile au luat întinse măsuri pentru a împiedeca răspândirea epidemiei.

— **x Viitor de aur românimea are** dacă numai dela comercianți români va cumpăra.

Cereți preț-curent românesc dela comerciantul român F. A. Degan din Fiume (Postafiók No. 163) căci vi-l trimite gratis. În el se află toți articli pentru bucătărie: 1 kgr. cafea fină numai cu 1 fl. 20 cr., 1 kgr. Tea aromatică numai cu 3 fl. 25 cr., apoi Ciocoladă efină, Fructe sudice, etc., cu preț redus. Spesele de porto la 5 kgr. ei le plătește. Într'un pachet trimite și mai multe

mărunțișuri. Cine dorește a cumpăra efin și bine să grăbească. Toți câți au comandat au fost indestuliți!!!

Ultime știri.

Nou proces.

La încheierea ziarului primește redactorul nostru responsabil o citație dela tribunal pentru a se prezinta pe ziua de 3 Ian. n., în afacerea unui nou proces pornit împotriva ziarului nostru.

FELURIMI.

Opera și soarta unui geniu.

Se scrie din Londra că s'a vândut acolo o ediție veche a operilor lui William Shakespeare cu prețul extraordinar de 105.000 lei.

Notez faptul acesta pentru că mi închipuesc că cititorii vor fi bucuroși să afle explicația lui.

Ediția de care este vorba (Heminge et Condell), tipărită în 300 exemplare, a salvat întreaga operă a marelui dramaturg din incendiul cel mare din Londra dela anul 1666. Din această ediție nu se vânduse în 50 de ani decât 48 de exemplare și acei 48 de cumpărători au scăpat geniului lui Shakespeare de nenorocita soartă a geniului lui Eschyl, — spulberat în mare parte pentru posteritate de către Ptolomeu Evergetul cu funebrul concurs al califului Omar.

De altmintrelea, întreaga soartă alui Shakespeare a fost tristă și amărâtă. Crez util să consemnes aci detalii necunoscute publicului nostru.

William Shakespeare a debutat în viața publică ca braconier (contrabandist de vânat); apoi ca să scape de pedeapsă se refugiază în Londra și trăi păzind caii cavalerilor la porțile teatrelor din anul 1580. De acolo el intră în teatru și izbuti să fie calboy, băiat strigător. După 7 ani fu înaintat compars și avu rol (în piesa «Uriașul Agrapardo, regele Nobiei, cel mai rău de cât frate-său Angalaf») ca să ție turbanul uriașului. Din compars deveni comedian și — punându-se în contact cu oameni de literatură — prinse gust de citit și se încercă apoi să scrie; scrise Neguțătorul de Venetia, apoi Pericles, Enric VI, Timon dela Atena, Romeo și Julieta, etc. etc., și izbuti în 10 ani ca să aibă cu ce își cumpăra o căscioară la Strafford-Avon unde se născuse el, unde murise tată-său, unde fusese îngropat fiu-său, unde plantă primul dud din Englitera și unde muri în mizerie la 23 Aprilie 1616, aproape la ceasul în care a murit și Cervantes, celalt geniu al secolului aceluia.

Că viața lui plină de amărăciune o constată el însuși într'o elegie intimă în care zice: «Numele 'mi este batjocorit, firea 'mi este ponegriță; plângeți-mă că, supus și răbdător, beau numai venin».

Cât despre gloria culeasă în viață de acest geniu al lunei întregi e destul să se știe că regina Elisabeth domnise 40 de ani fără să fi auzit că Shakespeare era supusul ei, deși istoria a decernat acestei regine marea titlu de protectoarea artelor și a literilor.

Și pentru ca să judecați până unde merge înverșunarea soartei rele voiu sfârși cu următoarele cuvinte ale unui mare admirator al Engliterei.

«Când sosești în Englitera, întâiul lucru ce cauți este statuia lui Shakespeare. Găsești tot felul de statui și de coloane; însă monumentul pe care Englitera îl datorează lui Shakespeare, Shakespeare nu'l are nici căiri».

De aceea poate că în prețul extraordinar dat pe cărțile lui Shakespeare s'o fi fost concentrat toată reparația cuvenită geniului nedreptățit.

Poșta Administrației.

D-lui Nicolae Ciobanu în T. Am primit suma de 18 cor., cu care ați achitat abonamentul până la 1 Ianuarie 1908.

D-lui Iosif Bogdan în I. Îți recomandăm ziarul «Az Ujság», Budapest, Rákoczi ut. Abonamentul la an e 24 cor.

ROMANUL „LUPTEI“.

SEMNULE CELOR PATRU

de CONAN DOYLE. (25)

— Urmare —

Ușa căsuței se deschise și pe prag apărură un băiețuș de vre-o 6 ani, urmat de o femeie robustă, cu un burete în mână.

«Vino aici să te spăl, Jack! Mișelule ce ești. Să vină numai tata și să te găsiască așa murdar, vei vedea ce-ți va fi partea.

— Ce băiat drăguț! observă Holmes cu diplomație. — Ce bujoraș de copil. Spune-mi, Jack, ce să-ți dăruiesc?»

Copilul stătu o clipă pe gânduri.

«Un șiling! — răspunse apoi hotărât.

— Nu ai dori ceva și mai mult?

— Ba da, doi șilingi! — răspunse Jack cu vioiciune.

— Grijește și prinde banul! — Ce băiat frumos, doamnă Smith.

— Da, domnule, și tare și mare. Abia îl pot domoli, mai ales când bărbatul meu nu-i acasă.

— Acum nu-i acasă? — zise Holmes desamăgit. — Imi pare foarte rău. Ași fi dorit să vorbesc cu el.

— A plecat de eri, Domnule. Incep să mă neliniștesc că nu se mai întoarce. — Dacă e, însă, vorba de închirierea unei bărci, pot să te servesc și eu.

— Aș voi să închiriez un vaporuș.

— Regret, domnule, chiar cu vaporușul a plecat bărbatul meu. Și mă neliniștește faptul că știu că n'are cărbuni de-ajuns până la Woolwich și îndărăt. Dacă ar fi plecat cu barca, ar fi altceva. Cu barca a mai făcut călătorii lungi, dar ce folos are de un vaporuș fără cărbuni?

— Poate va fi cumpărat cărbuni în care va orășel dela țarm.

— Poate, dar nu-i seamănă. Mereu se plânge de prețurile mari ce i se cer. De altminteri nici n'am încredere în ăla cu piciorul de lemn. Ce păcate poate să vrea cu bătrânul meu.

— Un om cu picior de lemn? — întreabă Holmes cu mirare.

— Da, domnule, un om negricios cu o față de maimuță, care a umblat de repetite ori la bărbatul meu. În noaptea trecută a venit din nou; bărbatu-meu, pe semne, știa că are să vină căci încălzise cazanul vaporușului. Vă mărturisesc, domnilor, lucrul nu mi se pare curat.

— Liniștește-te, doamnă Smith, îi zise Holmes. — N'ai de ce să fii îngrijată. De unde poți să știi că eri noapte a venit tot omul cu piciorul de lemn? Nu știu cum poți să afirmi asta cu atâta siguranță.

— I-am cunoscut glasul. Are o voce aspră, răgușită. A bătut în giumuri — puteau să fie orele 3 — «Scoală, țovarășe, e vremea să ocupăm postul!». Bărbatu-meu l-a trezit pe Jim — băiatul meu mai mare — și au plecat amândoi, fără să-mi spună măcar un cuvânt.

— Al cu piciorul de lemn era singur?

— Zeu, nu știu. N'am auzit alt glas.

— Imi pare rău, doamnă Smith, că nu pot să închiriez vaporușul d-voastre..... cum îl și chiamă?

— Aurora!

— Așa-i. — Nue vaporușul ăla vechiu, verde, cu vergi late de culoare galbină?

— Feri, Doamne, e un vaporuș drăguț

ca puține altele. E vopsit de curând, negru, cu două dungi roșii.

— Mulțumesc, doamnă Smith. Să sperăm că bărbatului d-tale nu i s'a întâmplat nimic. Am să mă duc și eu de-alungul țarmului, și dacă aș afla ceva despre «Aurora», am să-ți dau de știre. — Coșul e negru, spunei, nu?

— Negru ca o vargă albă.

— Da, da, firește, uitasem. Bună ziua, doamnă Smith. — Iar acum să trecem riul, Watson».

Am urcat într'o barcă, care numai decât se puse în mișcare.

»La astfel de oameni — începu Holmes — lucrul de căpetenie e să nu-i lași să înțeleagă că comunicările lor sunt de importanță pentru noi. Indată ce-o observă, devin muți. Dacă, însă, ascuți așa fără voie, de obicei află tot ce dorești.

— Calea noastră pare acum a fi hotărâtă.

— Ei, ce ai face d-ta acum?

— Prietene dragă, ar fi o muncă uriașă. Vaporușul s'a putut opri la orice doc, între Londra și Greenwich. Dincolo de pod sunt o mulțime de docuri. Să le vizitezi toate, ar cere zile întregi.

— Adresează-te dară poliției.

— Nu. Pe Athelney Iones nu-l voi chiuma decât în momentul hotărâtor. Nu e băiat rău și n'aș voi să fac ceva ce ar putea strica carierii lui. Mi-am pus însă de gând să resolv enigma fără ajutorul lui.

— N'ar fi oare bine să dăm un anunț și să cerem pe calea aceasta informații?

— Ar fi foarte greșit! — îmi răspunse Holmes. — Oamenii noștri ar afla și ei că suntem în urmele lor și ar părăsi numai de cât Englitera. Câtă vreme se știu ne urmăriți, mai zăbovesc. Chiar din acest motiv procedul lui Iones ne face un serviciu mare; raportul lui se va publica în ziare și mișei vor afla astfel că poliția i-a arestat pe cei nevinovați.

(Va urma).

Economie.

Situația agricolă.

Asociația regnicolară a agricultorilor ungari a dat la sfârșitul săptămânei trecute publicației un raport asupra situației agricole din țară.

Din acest raport alcătuit pe temeiul comunicărilor corespondenților economici ai Asociației înseamnă următoarele:

A r a d. Timpul e călduros, în unele ținuturi a plouat din nou, ceea-ce au avut de urmare, că și sămănăturile târzii au resărit, a avut totodată și asupra sămănăturilor resărite deja înrăurire binefăcătoare. Situația sămănăturilor s'a îmbunătățit pretutindeni.

B e c i c h e r e c u l - M a r e. Timpul e foarte prielnic dezvoltării sămănăturilor. Sămănăturile sunt frumoase.

D e b r e ț i n. Timpul e ploios, noaptea puțin îngheț.

P a n c i o v a. Sămănăturile de grâu sunt escelente. Grâul are deja rădăcini tari astfel că chiar și un ger mai mare nu poate pricinui pagube simțitoare.

S â n - M i c l a u ș u l - M a r e. A plouat des, așa că pământul are umezeală îndeajuns, cu toate acestea o zăpadă mare ar fi binevenită, ca sămănăturile gingașe să fie scutite.

S â t m a r. Timpul e schimbăcios, a plouat apoi a fost îngheț, care a stricat sămănăturilor de toamnă. Lipsa de nutreț e mare.

V e r ș e ț. Sămănăturile au răsărit admirabil, e nădejde că se vor întări și desvolta bine.

Z e n t a. Timpul e umed și călduros grâul a răsărit. —

Bursa de efecte.

Tendința generală la bursa de efecte a devenit spre sfârșitul săptămânei trecute fermă. Cursurile valorilor internaționale s'au urcat valorile olcale în mare parte și-au menținut cursurile. Circulația în târgul efectiv a fost în tot cursul săptămânei trecute foarte restrânsă. Tendința în târgul de rente a fost fermă. Valorile nu s'au schimbat.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile instituțiilor de credit	Coroane
„ „ austriac	vinde 635 75
„ „ ung.	762 —
„ băncii de escompt	483 75
„ soc. căilor fer. aust. ung.	676 —
Renta ung. de aur 4 proc.	111 20
„ „ coroane 4	93 30
„ austr. de aur 4	114 75
„ „ coroane 4	97 20
Scrisuri fonciare „Albina“	101 —
Napoleon d'or (20 franci aur)	19 21
mărci germane, aur	23 60
Galbeni austriaci și ungurești	11 43
Bilete germane 100 mărci	117 97
„ franceze 100 franci	96 15
„ italiene 100 lire	96 20
„ române 100 lei	94 05
Rubla rusești de hârtie	2 53

Prețurile cerealelor.

În piețele străine prețurile cerealelor s'au urcat în cursul săptămânei trecute.

În America de Nord în urma știrilor nefavorabile sosite din India, grâul s'a scumpit cu o coroană 20 fileri, iar cucuruzul cu 60 fileri de maja m. (100 kgr.)

La noi prețurile cerealelor s'au menținut la începutul săptămânei trecute, spre sfârșit însă au căzut, grâul s'a effinit cu 20 fileri, iar secara cu 30 fileri de maja metrică (100 kgr.)

Circulația din săptămâna trecută a fost minimală s'a vândut abia circa 20.000 măji m. grâu.

În cursul săptămânei trecute au sosit la Budapesta 129.542 măji m. grâu, s'au expediat în același interval 66.053 măji m. făină și 13.272 măji m. țăriță.

Tariful transportului pe năi. Pentru transportul mărfurilor pe apă se plătește până la Budapesta de 100 kilograme: Dela Panciova 52—56 fileri, Neoplanta (Ujvidék) 46—48, Bezdán 34—38, Senteș — Seghedin —, Zenta —, Titel 48—50 Timișoara —, Becicherecul-Mare 54—56 fileri.

În aceste sume sunt socotite și darea de transport precum și taxa de asigurare.

Piața din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, m. netr. (100 kgr.) frum.	26 cor.	20 fil.
„ „ „ „ „ mijl.	25 „	55 „
„ „ „ „ „ slab	24 „	75 „
Secară, „ „ dela	23 20 —	23 70
Orz, „ „ „	15 70 —	16 10
Cucuruz nou „ „ „	14 10 —	14 10
Ovăș „ „ „	16 30 —	17 20
Rapiță „ „ „	— — —	— — —

II.

Producte.

Prețurile sunt socotite după 100 kilograme în bani gata.

Unsoare de porc, dela	140 cor.	— 141 cor.
Slănină „ „	105 „	— 112 „
Cartofi „ „	4 10 „	— 5 30 „

III.

Târgul de porci din Kőbánya (Steinbruch) (Prima calitate ungară.)

Bătrâni „ „	— — —	filieri kilogramul.
Tineri „ „	127—129 „	„

redactor responsabil

GEORGE PLEȘOIANU.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 11.

„Octoih Bogat“

ediția II-a

CU LITERE LATINE

de

George Cătană

învățător

cuprinzând întreagă rânduiala a Vecerniei, Utreniei și Liturghiei, împreună cu glasurile, podobile, sfetilnele învierii, polileul, pripelele și psalmii aleși, catavasiile, troparele, condacele, irmoasele, și pricesnele tuturor sărbătorilor precum și tipicul catavasiilor de peste tot anul.

Mai departe conține cântări de morți și un adaus bogat de rugăciuni trebuincioase fiecărui creștin, — întocmite pe sama bisericilor și a tuturor cântăreților mici și mari.

Se estinde pe **312** pagini, format mare, cu un tipar frumos și curat și pe o hârtie bună și fină.

Prețurile:

Legat simplu	2 Cor. 40 fil.
„ în pânză cu cruce aurită	3 „ —
„ jumătate în piele cu cruce de aur	4 „ —
„ întreg în piele căptușită, aurit foarte frumos și la margini, în cutie elegantă	7 „ —

La comanda să se adauge plus 20 fil. pentru porto.
Pentru trimiterea recomandată 45. fil.

Se poate comanda la administrația „Poporul Român“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.

Dela administrația „Poporul Român“
Budapesta, VII., István-út nr. 11

se poate comanda:

„Cantorul Bisericesc“

cea mai bună carte pentru cântăreții noștri, preoți și învățători.

Intocmită de **GEORGE BUJIGAN**, învățător.

Cel mai potrivit dar
de Crăciun bisericilor.

Cartea se estinde pe 420 pagini mari și este aprobată din partea forurilor bisericești competente.

Prețul broșat 10 cor., legat în pânză 12 cor., legat în jum. piele 14 cor., legat în lux 16 cor. Porto poștal 82 fil.

Esemplarele se compactează aici în Budapesta la cea dintâiu legătorie de cărți și execuția lor este o adevărată artă în măestria compactoriei.

Cine vrea să ajungă cât mai îngrabă în posesiunea cărții, numai de aici să o comande.

== Dar de Crăciun! ==

TABLOUL DEPUTAȚILOR NAȚIONALIȘTI

Fotografiile foarte bine reușite ale celor 25 deputați din clubul parlamentar al naționalităților.

Mărimea tabloului 32×42.

Prețul 1 cor. Prețul 1 cor.

Pentru pachetare și trimiterea cu poșta recomandată plus 60 fil.

Tabloul se poate comanda încadrat în ramă frumoasă. Lățimea ramei 10 cm. Prețul cu porto. cu tot **5 cor. 92 fil.**

Ramă foarte frumoasă pentru ori care salon cu 4 cor. mai mult.

Un tablou admirabil în ramă foarte frumoasă care reprezintă pe

Un minunat tablou care reprezintă

Mihai Viteazul

Vinerea Mare

mărimea 42X52 cm. Lățimea ramei 10 cm. Prețul 5 cor., plus 92 fil. porto.

mărimea 50X65 cm. Lățimea ramei 10 cm. Prețul 6 cor., plus 92 fil. porto.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-ut nr. 11.

== A apărut ==

Diletantul Român

Indigitări și sfaturi cum să jucăm teatru

scrise în uzul societăților de diletanți, al reuniunilor de cântări cari dau reprezentațiuni teatrale, precum și al tuturor amatorilor jocului scenic

de

Iosif Velcean

învățător în Reșița.

CUPRINSUL

1. Ce este teatrul?
2. Alegerea pieselor teatrale.
3. Regizarea pieselor teatrale.
4. Inspecționarea pieselor.
5. Suflorul.
6. Decopierea rolurilor.
7. Memorizarea.
8. Repetițiile.
9. Artă interpretării.
10. Bunul simț pe scenă.
11. Mișcarea și gesturile pe scenă.
12. Mimică și gesturi.
13. Fardarea.
14. Deghizarea.
15. Aplicarea barbei și a mustațelor.
16. Costumarea.
17. Reprezentațiunea.
18. Recensiumile teatrale.
19. Regulament de conduită.
20. Dispozițiuni contra focului.
21. Descrierea scenei.

Apendice.

Cartea cuprinde **144** pag. Mărimea 8° mic.

== Cartea e înzestrată cu 56 chipuri. ==

Prețul broșat 1 cor. Legat în pânză cor. 1.60. Portoul poștal 10 fil.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-ut nr. 11.

Comercianții!

Cari voesc să servească cumpărătorilor cu un calendar frumos, bun și ieftin, ceară în comisiune.

CALENDARUL „POPORULUI ROMÂN“

dela Administrația „Poporul Român“ Budapesta, VII., István-ut 11.

Prețul 40 fileri.

Se estinde pe 208 pagini cu 100 chipuri
Comercianții primesc 25% rabat.

O colecție:

10 cărți ilustrate

de CRĂCIUN, modele mai nouă, foarte frumoase, numai

I coroană 20 fileri.

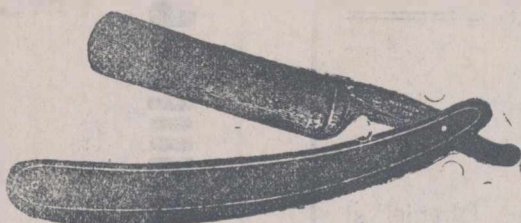
Zece ilustrate de ANUL

NOU tot cu acest preț.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-út nr. 11

Cele mai bune briciuri pe lume!

sunt briciurile pregătite din cel mai bun oțel Englez.

Ori și cui se trimite gratuit preț-curant.

Adresa exactă:

Grauer Mihály

Köbánya 13.

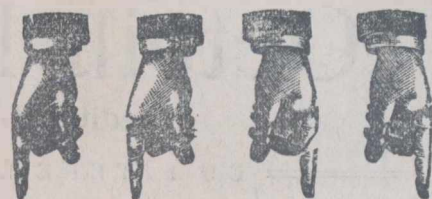
PREȚURILE:

Brici Englez . . . . . 1 fl. 20 cr.
Brici Transwaal . . . . . 1 fl. 50 cr.
Brici Japán . . . . . 2 fl. 50 cr.
Peatră de ascuțit . . . . . — 50 cr.

Mare deposit de:

Săpun, sapunioară și pimssel.

I CEREȚI PREȚ-CURANT GRATIS !!

Calendarul „Minervei“

din București pe anul 1908,

se poate comanda dela Administrația „Poporul Român“, Budapesta, VII., István-ut 11.

Prețul I coroană 25 fileri.

Porto poștal 10 fileri.

Cumpărați Calendarul Poporului Român pe 1908.

Cel mai frumos și bogat calendar românesc dela noi. Se estinde pe 13 coale de tipar, 208 pagini.

Cuprinsul Călindarului:

1. Cronologia anului. Cele 12 luni cu roșu. După fiecare lună o pagină curată pentru însemnări. Regentele anului. Luna. Intunecimi. Zile de repaus. 29 Februarie. Semnele cronologice. Zile schimbătoare peste an. Posturile. Deslegarea posturilor. Anotimpurile. 2. Tabela cametelor. 3. Domnitorii din Europa cu 29 chipuri. Țările și numărul locuitorilor și cu capitala fiecărei țări. 4. Consulatele din Budapesta. 5. Poșta: I. Scrisori; II. Mandate poștale; III. Pachete; IV. Telegramme. 6. Călătoria cu trenul: a) persoane; b) pachete. 7. Timbre și tot felul de rugări, sentințe, contracte, petiții, etc. 8. Despre procese: Un articol în 10 capitole, foarte interesant și folositor pentru oameni dela sate. — Partea literară: 9. Norocul celor trei fete. 10. Câți jidani sunt pe lume? 11. Blăstămul soției (poezie). 12. Isus și paserile. 13. Blăstămul de mamă (poezie). 14. Obiceiuri rele. 15. Vrăjitoarea. 16. Cucul și domnișorul. 17. Românii. 18. La botez (poezie). 19. De când sunt judecătorii? 20. Telegrafia. 21. Trai la stână. 22. Ciudățeni la animale. 23. Scrisoarea orbilor. 24. Purecele. 25. Graba strică treaba. 26. Analfebeții. 28. Emigrarea. 29. Răscoala țărănească. 20. Jococarii Sfântului Ilie. 31. Lupta pentru drepturile noastre. 32. Ră-

vașul anului cu toate întâmplările mai însemnate din lume. 36. Ce e românesc în Budapesta? 35. Razele Röntgen. 36. Baia de cărbuni. 37. Sfaturi economice. 38. Glume presărate în tot textul Calendarului și anunțuri.

Dintre ilustrații amintim: Casa deputaților (Reichsrath) din Viena. — Deputații români din parlamentul austriac. — Dr. Vasile Lucaciu. — Vichentie Babeșiu. — Deputații țărani din parlamentul austriac. — Casele fundațiunii Gozsdu din Budapesta. — Capela gr.-or. română din Budapesta. — Conducătorii comunității bisericesti gr.-or. rom. din Budapesta. — Redactorii ziarului „Lupta“ și „Poporul Român“. — Reuniunea meseriașilor români din Budapesta. — Personalul tipografiei „Poporul Român“. — Sala de zețarie a tipogr. „Poporul Român“. — Departamentul mașinelor de tipar a tipogr. „Poporul Român“. — Boboteaza în București. — Biserica țărului Alexandru II din St.-Petersburg. — „Vatra luminoasă“ din București. — Palatul regal din Buda. — Sala mică de dans. — Odaia de durmit a regelui și alte multe chipuri

100 la număr.

Invălițoarea Calendarului și de astă dată se prezintă în formă de tot modernă, tipărită în 3 culori.

Un exemplar costă 40 fileri, iar porto poștal 10 fileri. Cei ce comandă cel puțin 15 exemplare, primesc 15 procente rabat, adică 15 exemplare costă 5 cor. 10 fil., 25 exemplare costă 8 cor. 50 fil., 50 exempl. costă 17 cor. și așa mai departe. Dela 15 exempl. în sus plătim noi și portopostal. Cei ce comandă mai puțin de 15 exempl., plătesc 10 fileri pentru fiecare exempl. Comercianții primesc 25 procente.

Comandele să se adreseze la

„Poporul Român“ Budapesta, VII., István-ut 11.

Dar de Crăciun pentru copii

Biblioteca copiilor, volum cu povești, foarte luxos ilustrate.

Au apărut până acum:

Robinson Crusoe . . . . . Lei 1-50
Fetița cu bonetul roșiu . . . . . „ 1-50
Basmе alese . . . . . „ 1-50
Din lumea copiilor . . . . . „ 1-50
Jucăriile lui Titu și ale Mimi . . . . . „ 1-50
Bunădimineața lui Moș Ajun . . . . . „ 1-50
Animalele domestice, cu ilustrațiuni și verșuri, foile gros cartonate indestructibile . . . . . „ 2-—
ABC, învățăm să citim (nou) . . . . . „ 1-50
Învăț să socotești, dacă vrei să nu greșești. Carte cu ilustrațiuni instructive de calcul, cartonate . . . . . „ 2-50
Povestea celor doi sbârliți, cartonate . . . . . „ 1-50
A fost odată...! Povești alese. Un volum mare cu ilustrații (nou), cartonate . . . . . „ 2-50

De toate pentru copilașii noștri, ilustrat, cartonate . . . . . Lei 3-—
Robinson după Foș, bogat ilustrat, traducere de R. Rosetti, cartonate . . . . . „ 3-—
Idem fără ilustrație, cartonate . . . . . „ 1-50
Din Una mie și una nopți cartonate . . . . . „ 3-—
Copiii la țară, o poveste veselă. Un volum mare, foarte bogat ilustrat (nou), cartonate . . . . . „ 3-—
Florini Al.: Povești populare, cartonate . . . . . „ 2-—
Iosif Sf.: A fost odată, cartonate . . . . . „ 1-50
Smara: Corbul cu pene de aur, povești, ilustrat, cartonate . . . . . „ 2-50
Speranția Th.: Pentru toți copiii, frumos ilustrat, cartonate . . . . . „ 2-50

Biblioteca copiilor (ediția „Luceafărului“ Sibiu):

Volumul I. . . . . Cor. 1-60
„ II. . . . . „ 1-60
„ III. . . . . „ 2-—

Se poate comanda la administrația „Poporul Român“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.